

Sivistyslautakunta

Pöytäkirja

Aika 15.02.2022 16:00 - 18:27

Paikka Sähköinen kokous Teams-etäyhteydellä

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Osallistujat	Markkanen Marju	puheenjohtaja	
	Lientola Elisa	I varapuheenjohtaja	
	Saloranta Tuija	II varapuheenjohtaja	
	Virtanen Janne	jäsen	
	Hartman Jari	jäsen	
	Pakkanen Lasse	jäsen	
	Kaasinen Hannu	jäsen	
	Vahter Merja	jäsen	
	Aaltonen Eveliina	jäsen	
	Rautapää Teresa	jäsen	
	Putula Toni	kaupunginhallituksen edustaja	
	Granqvist Tiina	sivistysjohtaja, esittelijä	
	Kilponen Lassi	vastuualuejohtaja, esittelijä	
	Turunen Heikki	vastuualuejohtaja, esittelijä	
	Harju Mika	varhaiskasvatusjohtaja	poistui pykälän 20 käsittelyn aikana klo 18.02
	Anttila Jussi	henkilöstön varaedustaja	poistui pykälän 20 käsittelyn aikana klo 18.02
Kovero Anniina	hallintopäällikkö, pöytäkirjanpitäjä		

Vartiamäki Teemu	jäsen	asiantuntijaesittely klo 16.05 - 16.47 Ice Hearts toiminnan esittely
Niemelä Miika	jäsen	asiantuntijaesittely klo 16.05 - 16.47 Ice Hearts toiminnan esittely
Kinnunen Tero	jäsen	asiantuntijaesittely klo 16.05 - 16.47 Ice Hearts toiminnan esittely

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Poissa	Ylä-Sankola-Peltola Mari	rehtori	
	Kivilahti Jouni	nuorisotoimenjohtaja	
	Päivä Katja	henkilöstön edustaja	
	Kankainen Siiri	nuorisovaltuuston edustaja	

Sivistyslautakunnan puolesta

Marju Markkanen

Anniina Kovero

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Elisa Lientola

Eveliina Aaltonen

Pöytäkirja on ollut nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa

<http://www.lahti.fi> 22.02.2022

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 2

Anniina Kovero
hallintopäällikkö

§	Otsikko	Sivu
§ 13	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	5
§ 14	Pöytäkirjan tarkastajat	6
§ 15	Lahden kaupungin tilinpäätös 2021, sivistyslautakunnan sitovuustasojen poikkeamat	7
§ 16	Valtionosuuksien- ja avustusten anominen ja vastuut v. 2022	10
§ 17	Varhaiskasvatusmaksujen määrääminen ja periminen 1.8.2022 lukien	12
§ 18	Salpausselän koulun luma-painotteisen opetuksen aloituspaikat lv. 2022-2023	15
§ 19	Tiedoksi merkittävät asiat	18
§ 20	Muut asiat	18
§ 21	Tiedoksi merkittävät salassa pidettävät asiat	19
§ 22	Selitys Hämeenlinnan hallinto-oikeuden 1.12.2021 päivättyyn selityspyyntöön asiassa 21838/03.04.04.10/2021	20

Sivistyslautakunta

Pöytäkirja

nro 2

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 15.02.2022

§ 13

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja totesi kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Lautakunta päätti ottaa lisälistalta käsiteltäväkseen seuraava kokousasian: Selitys Hämeenlinnan hallinto-oikeuden 1.12.2021 päivättyyn selityspyyntöön asiassa 21838/03.04.04.04.10/2021.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja
Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 15.02.2022

nro 2

§ 14

Pöytäkirjan tarkastajat

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin I varapuheenjohtaja Elisa Lientola ja jäsen Eveliina Aaltonen.

§ 15

Lahden kaupungin tilinpäätös 2021, sivistyslautakunnan sitovuustasojen poikkeamat

6159/02.00.01.01/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

opetus- ja kasvatusjohtaja, Lassi Kilponen, 044 716 1328

lukiojohtaja, Heikki Turunen, 044 716 1330

johtava controller, Miia Karetjoki, 044 482 0656

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta merkitsee tiedoksi perusteluosassa esitetyt alaistensa yksiköiden sitovuustasojen määrärahojen ja tuloarvioiden poikkeamat tilinpäätöksessä 2021 sekä esittää poikkeamien hyväksyntää kaupunginhallitukselle. Lisäksi lautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että se esittäisi kaupunginvaltuustolle poikkeamien hyväksyntää.

Käsittely

Asian käsittelyn yhteydessä esittelijä täydensi perusteluosan kohtaa Lasten ja nuoren kasvun vastuualue, seuraavasti: "Ylitys muodostui perusopetuspalveluiden palveluyksikössä henkilöstökulujen ylityksestä. "

Perusteluosa

Sivistyksen palvelualueen sitovat määrärahat vuodelle 2021 on päätetty kaupunginvaltuuston 23.11.2020 §97 hyväksymässä talousarviossa.

Sivistyslautakunnan alaisten yksiköiden osalta sitovuustasojen poikkeamat olivat:

Lasten ja nuorten kasvun vastuualue

määrärahan ylitys 2 797 319 euroa

Ylitys muodostui perusopetuspalveluiden palveluyksikössä henkilöstökulujen ylityksestä. Perusopetuksessa ei pystytty koronapandemian vuoksi toteuttamaan henkilöstön sairaus- tai karanteenipoissaolojen aikana normaalitilanteen keinoja kuten sijaiskieltoa ja opetusryhmien yhdistelyä. Tämän vuoksi sijaismäärärahat kasvoivat ja ylittyivät. Perusopetuksessa käytössä ollutta koulukohtaista budjetointia on tarkasteltu ja tunnistettu, että sen periaatteita tulee arvioida ja tarkentaa. Koulukohtaisen budjetoinnin rakenteellinen pohja on ohjannut koulujen määrärahan käyttöä osittain väärään suuntaan. Lisäksi koulukohtaisen budjetoinnin periaatteiden tarkastaminen, tarkentaminen ja korjaaminen on käynnistetty ja periaatteet määritellään tarvittavilta osin uudelleen keväällä 2022. Lisäksi perusopetukseen on palkattu määräaikaisiin tehtäviin henkilökohtaisia koulunkäynnin ohjaajia pakolaistaustaisten lasten koulunkäynnin tueksi. Kustannuksiin saadaan täysimääräinen korvaus ELY-keskukselta erityiskuntakorvauksena. Erityiskuntakorvauskulut ovat kasvaneet v. 2021 n. 0,3 milj., euroa, mikä näkyy määrärahan ylityksenä. ELY-keskus kattaa nämä kulut ja kompensoi määrärahan ylityksen

vuoden 2022 puolella. Vastuualueen toimintatuotot ylittyivät 0,5 milj. euroa, mikä kattaa osittain määrärahan ylityksen.

Osallisuuden ja tiedon vastuualue, osaaminen

tuloarvion alitus -6 376 euroa

Vastuualueen muut toimintatuotot eivät toteutuneet suunnitellusti.

Vastuualueen toimintakulut alittivat talousarvion 0,2 milj. euroa, mikä kattaa tulojen alituksen.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote KH-valmistelua varten: Konsernipalvelut/talousoalvelut

§ 16

Valtionosuuksien- ja avustusten anominen ja vastuut v. 2022

711/02.02.00.04/2022

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Valmistelusihteeri Tuula Seljas, p. 050 383 6501

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Lautakunta merkitsee tiedoksi vuoden 2022 valtionosuuksia ja -avustuksia koskevan luettelon.

Perusteluosa

Hllintosäännön 41 §:n mukaan vastuu valtionosuuksien anomisesta ja niiden toteutumisen tarkkailusta on ao. toiminnasta vastaavalla toimielimellä tai johtosäännössä määrättyllä muulla viranomaisella, jonka on lähetettävä konsernihallinnolle tiedoksi jäljennös anomuksesta ja valtion viranomaisen siihen antamasta päätöksestä.

Vastuu valtionapujen anomisesta ja tarkkailusta on ao. toiminnasta vastaavalla lautakunnalla tai muulla viranomaisella siten, kuin hallintosäännön yhteiset talousasiat päätösvaltataulukossa sekä erillissäännöissä tai toimintasäännöissä on määrätty (Lahden kaupungin vuoden 2022 talousarvion toimeenpano-ohjeet/kh 13.12.2021/480 §).

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 2

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Liitteet

Määräaikaluetelo 2022

§ 17

Varhaiskasvatusmaksujen määrääminen ja periminen 1.8.2022 lukien

1821/02.02.05.00/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Varhaiskasvatusjohtaja Mika Harju, p. 050 559 7901

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Vastuualuejohtaja, Lasten ja Nuorten kasvu Kilponen Lassi

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää ottaa indeksitarkistuksen mukaiset korkeimmat varhaiskasvatuksen asiakasmaksut sekä liitteenä olevan ohjeistuksen käyttöön 1.8.2022 lukien.

Perusteluosa

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa (1503/2016) säädetään kunnan järjestämässä päiväkotij- ja perhepäivähoidossa perittävistä maksuista. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki ei koske yksityisesti järjestettävää varhaiskasvatusta.

Varhaiskasvatuksesta perittävä asiakasmaksu määräytyy perheen koon ja tulojen sekä lapsen varhaiskasvatuksessa vietetyn ajan perusteella.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain edellyttämät indeksitarkistukset asiakasmaksuun ja tulorajoihin tehdään joka toinen vuosi. Viimeksi indeksitarkistukset tehtiin 1.8.2020 lukien.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen indeksitarkistuksista on annettu opetus- ja kulttuuriministeriön ilmoitus (1087/2021) 13.12.2021.

Asiakasmaksuindeksin tarkistuksen mukainen menettely astuu voimaan 1.8.2022.

Elokuun 2022 alusta tehtävän indeksitarkastuksen myötä varhaiskasvatuksesta perittävä enimmäismaksu on ensimmäisen lapsen osalta 295 euroa kuukaudessa (nykyisin 288 euroa) ja alin perittävä maksu 28 euroa (nykyisin 27 euroa). Toisesta lapsesta perittävä maksu on enintään 40 prosenttia nuorimman lapsen maksusta eli enintään 118 euroa . Seuraavien lasten maksu on 20 prosenttia nuorimman lapsen maksusta.

Esitettävät muutokset varhaiskasvatuksen määräämisestä ja perimisestä annettuun ohjeeseen on kuvattu liitteessä.

Indeksillä tarkistetut asiakasmaksujen määräämisessä käytettävät tulorajat ovat 1.8.2022 lähtien seuraavat:

Tulorajojen muutos 1.8.2022:

Perheen koko

henkilöä	Nykyinen, euroa/kk	Uusi 1.8.2022, euroa/kk
2	2798	2913
3	3610	3758
4	4099	4267
5	4588	4777
6	5075	5284

Yli kuusihenkisen perheen tulorajaa korotetaan kustakin seuraavasta lapsesta 197 euroa (nykyisin 189 euroa).

Huoltajille tehdään uudet maksupäätökset 1.8.2022 alkaen ja indeksitarkistus huomioidaan myös palveluseteleihin.

Liitteenä on ohjeistus varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen määräämisestä ja perimisestä 1.8.2022 alkaen.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Varhaiskasvatuspalvelujen hallinto

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutiimi

Varhaiskasvatuspalvelujen esimiehet

Liitteet

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksun määrääminen ja periminen 1.8.2022 alkaen.

§ 18

Salpausselän koulun luma-painotteisen opetuksen aloituspaikat lv. 2022-2023

657/12.00.01.05/2022

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Opetuksen palvelupäällikkö (vs) Lotta Hagström, p. 050 3985016/

Salpausselän peruskoulun rehtori Markku Karjalainen, p. 050 559 7976

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Vastuualuejohtaja, Lasten ja Nuorten kasvu Kilponen Lassi

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta hyväksyy, että Salpausselän koulun lumapainotteisen opetuksen aloituspaikkamäärä nostetaan lukuvuodelle 2022-2023 korkeintaan 48 aloituspaikkaan. Näistä muodostettaisiin kaksi 24 oppilaan lumapainotteisen opetuksen luokkaa, joista n. 20 oppilasta tulee Länsiharjun lumapainotuksesta 6. luokalta. Päätösehdotus hyväksyttiin.

Perusteluosa

Salpausselän koulun lumapainotteiseen opetukseen on tällä hetkellä 32 aloituspaikkaa 7. luokille. Näistä pitää varata oppilaspaikat Länsiharjun koulun lumapainotteisesta opetuksesta tuleville oppilaille max. 24 paikkaa. Viime vuosina Länsiharjusta on tullut n. 20 oppilasta lumapainotukseen 7. luokalle, joten vapaita paikkoja 6. luokalta soveltuvuuskokeen kautta tuleville on jäänyt 12 paikkaa. Kuluvana lukuvuonna Salpausselän koulun lumapainotteiseen opetukseen haki 89 oppilasta lukuvuodelle 2022-2023,

joten pääsy Lahden kaupungin järjestämään lumapainotteiseen opetukseen on vaikeaa. Hakijamäärät ovat arviomme mukaan noususuunnassa. Esitetään, että lumapainotteisen opetuksen aloituspaikkamäärä nostetaan lukuvuodelle 2022-2023 korkeintaan 48 aloituspaikkaan. Näistä muodostettaisiin kaksi 24 oppilaan lumapainotteisen opetuksen luokkaa, joista n. 20 oppilasta tulee Länsiharjun lumapainotuksesta 6. luokalta. Luku 48 on hyvä määrä kemian- ja fysiikan opetuksessa, koska siitä voidaan muodostaa kolme 16 oppilaan opetusryhmää.

Tämän jälkeen Salpausselän koulu toimii edelleen lähikouluna Jalkarannan koulun ja Länsiharjun koulun oppilaille. Rehtori Markku Karjalaisen mukaan näistä kouluista tulisi siirtymään yhteensä n. 90 oppilasta lähikouluoppilaana Salpausselän koulun 7. luokille. Salpausselän kouluun mahtuva kokonaisoppilasmäärä 7. luokille on ollut viime vuosina 200- 210 oppilasta. Nyt esitetty järjestely ei lisää luokkien määrää Salpausselän koulussa eikä aiheuta lisäkustannuksia nykyiseen tilanteeseen verrattuna.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Salpausselän peruskoulu/Rehtori Markku Karjalainen

Opetus- ja kasvatusjohtaja Lassi Kilponen

Vastaava rehtori Kirsikka Saresma

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 2

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 15.02.2022

§ 19

Tiedoksi merkittävät asiat

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Lautakunta merkitsee asiat tiedoksi.

Perusteluosa

Tiedoksi tuodaan seuraavat asiat:

- sivistyslautakunnan alaisten viranhaltijoiden viranhaltijapäätökset ajalta 20.1. – 9.2.2022
- Wellamo-opiston johtokunnan pöytäkirja 2.2.2022
- tiedote koululaisten siivoustalkoiden järjestämisestä 4.5.2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Sivistyslautakunta

Pöytäkirja

nro 2

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 15.02.2022

§ 20

Muut asiat

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Lautakunta merkitsee asiat tiedoksi.

Perusteluosa

Sivistysjohtaja Tiina Granqvist piti lautakunnalle koronatilannekatsauksen.

Lautakunta sopi palaavansa lähikokouksiin maaliskuun kokouksesta alkaen.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 2

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 15.02.2022

§ 21

Tiedoksi merkittävät salassa pidettävät asiat

89/00.01.01.01/2022

Asia käsitellään salaisena perustuen lakiin viranomaistoiminnan julkisuudesta (621/1999) 24 §:n 1 momentin kohdat 23 ja 25.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 2

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 15.02.2022

§ 22

Selitys Hämeenlinnan hallinto-oikeuden 1.12.2021 päivättyyn selityspyyntöön asiassa
21838/03.04.04.04.10/2021

8187/03.01.00.00/2021

Asia käsitellään salaisena perustuen lakiin viranomaistoiminnan julkisuudesta (621/1999) 24 §:n 1
momentin kohta 6.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 2

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 13, § 14, § 15, § 16, § 19, § 20, § 21

Lahden kaupunki

MUUTOKSENHAKUKIELTO

oikaisuvaatimus/kunnallisvalitus

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 136 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 2

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 17, § 18

Lahden kaupunki

OIKAISUVAATIMUSOHJE, kunnallisasiat

Oikaisuvaatimusoikeus

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä päätöksistä, jotka koskevat virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista (Laki kunnallisesta viranhaltijasta 50 §).

Oikaisuvaatimusviranomainen

Asianomainen viranomainen/toimielin (mainittu päätöksessä/otteessa)

Yhteystiedot

Lahden kaupunki / kirjaamo

Postiosoite: PL 202, 15101 Lahti

Käyntiosoite: Lahden Palvelutori, Lahti-Piste, Kauppakeskus Trio, 2. krs,
Aleksanterinkatu 18

Lahti-Pisteen aukioloaika: 8.00–18.00, **oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä oikaisuvaatimus on jätettävä kuitenkin kirjaamon (= viraston)**

aukioloaikana eli klo 15.00 mennessä, jotta se katsotaan ajallaan saapuneeksi
puh. 03 814 2214
Sähköposti: kirjaamo(at)lahti.fi

Oikaisuvaatimusaika ja sen alkaminen

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun päätös on asetettu nähtäväksi yleiseen tietoverkkoon.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä ja muussa tapauksessa seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Oikaisuvaatimusaika taloudellisin ja tuotannollisin perustein tehdystä irtisanomista koskevasta päätöksestä alkaa kulua vasta irtisanomisajan päättymisestä.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen sekä sen tekijä ja yhteystiedot. Jos oikaisuvaatimus päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle oikaisuvaatimusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä riippumatta tavasta, jolla se toimitetaan. Jos

oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Omalla vastuulla oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja
Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 22

nro 2

Lahden kaupunki

VALITUSOSOITUS, hallintovalitus

Valitusoikeus

Päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Valitusviranomainen

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Yhteystiedot

www.oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus

Raatihuoneenkatu 1

13100 Hämeenlinna

029 56 42210

faksi 029 56 42269

hameenlinna.hao(at)oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valitusaika ja sen alkaminen

Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.

Vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä

kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Annettaessa päätös asianosaiselle tiedoksi hänen suostumuksellaan sähköisenä viestinä hänen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus tehdään kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta;
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi;
- vaatimusten perustelut;
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Valitukseen on liitettävä

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja (HOL 32 §).

Valitusasiakirjojen toimittaminen valitusviranomaiselle

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle valitusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Tuomioistuinmaksut

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n mukaan muutoksenhakuasian vireille panijalta peritään hallinto-oikeudessa ja markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksuja ja hakemusmaksuja korvauksena asian käsittelystä ja suoritetuista toimenpiteistä tuomioistuimissa 4 ja 5 §:n poikkeuksia lukuun ottamatta. Valituksen käsittelyn maksullisuudesta saa tietoja valitusviranomaiselta.